בסוד שיח

ושוב כביש מריבה

מאת שלום צוריאל

הוא טרם נחנך – וכבר וכה לכותרות כביש מספר 1, במפת הדרכים של ירושלים. בציבור הוא ידוע כיום ככביש המריבה.

אין זה הכביש הראשון הזוכה לתואר המפוקפק הזה. קדמו לו כבישים רבים אחרים סביבם התנהל מאבק ציבורי על רקע הנסיעה בהם בשבת.

מכאן – הציבור החרדי שתבע במפגיע לסגרם בפני תנועת מכוניות בשבת ומכאן, קבוצות בציבור החילוני שתבעו להשאירם פתוחים.

ובמלחמה כמו במלחמה. אלה בקריאות "שאבעס" ואלה בקיאות "בוז", אלה בידיי אבנים ואלה בכתיבת דברי גאנה על קיירות בתי כנסת. התוצאה הבלתי נמנעת: האיבה בין שני המחנות הלכה והעמיקה משבת לשבת, מהפגנה להפגנה.

היה היה... כביש "רמות"

הרבה לכבישי מריבה ידעה ירושלים. האחרון שבהם שישים יעד להפגנות מצד הציבור החרדי היה כביש רמות. שכונה חדשה שהוקמה מצפון־מערב לירושלים ולה כביש מרכזי אחד שמחבר אותה עם מרכז העיר. לרוע המזל, המבנה הטופוגרפי של השטח הכתיב גם את תנאי התוואי של הכביש כך שהוא יעבור למרגלות השכונה החרדית "עזרת תורה" שבנבחת על צלע ההר הסמוך לכביש. אומנם הבתים הקיצוניים של השכונה מצויים במרחק ניכר מן הכביש אבל היה ל"מראית עין" גם ממרחק זה כדי להצדיק פתיחת מאבק נגד הכביש. כך סברו ראשי הציבור החרדי שהתעצבו מידי שבת בראש ההפגנות שהיו שלוות לא אחת בפעולות אלימות ובידוי אבנים לעבר כלי רכב רשותיים. בסופו של דבר הסתיים מאבק זה בקול דממה דקה כאשר הכביש נותר פתוח לתנועה בשבת.

רבים, גם בקרב הציבור החרדי שואלים בתמיהה: האומנם היה צידוק למאבק חסר סיכוי זה שהנזקים בציבור היו כה רבים?

עתה עוברת הזירה לכביש החדש כביש מספר 1. לכביש זה המהווה עורק תחבורה ראשי, אמורה להתנקז תנועת כלי הרכב הבאים מהשכונות הצפוניות ומבקשים להגיע למרכז העיר. מדובר בשכונת רמת אשכול, הגבעה הצרפתית, גבעת המבתר, נווה יעקב ושכונת סנפת־זאב. כל אלה הן שכונות חרשות שבהן מתגוררים מחמשים אלף נפש. בסוגה של שנתיים־שלוש אמורה אוכלוסייה זו לגדול בעוד עשרות אלפים שיאכלסו את הבתים החדשים המוקלים ונבנים בשכונת סנפת זאב שבצפון־מזרח העיר.

זאת על הציבור החרדי לדעת ולקחת בחשבון בטרם הוא מקיש מלחמה על הכביש החדש. בקרב הציבור החרדי בכללותו אין ויכוח על כך שיש להבטיח את קדושת השבת בירושלים, במירת האפשר. השאלה שבריכה להחריך את ראשי הציבור החרדי בעיר היא – מה הם הסיכויים לנצח במאבק זה, מהו המחיר שצריך לשלם על כך והאם בכלל יש טעם במאבק שיש בו כדי להעמיק את הקרע ולהגביר את האיבה השוואה בין הציבור החרדי החילוני בעיר.

ראש העיר טדי קולק אינו מותיר מקום לספק. הוא נחוש בדעתו שלא להיכנע ללחצים של הציבור החרדי, ולהשאיר את הכביש פתוח לתנועת כלי רכב בשבת לכל היותר הוא מוכן להורות לאנשי ההגנות בעירייה לשתול עצים לאורך קטע הכביש העובר בסמיכות לשכונה חרדית על מנת לצמצם את הפגיעה בתושבי השכונה.

משטרת ירושלים חוששת מהסלמה והיא מבקשת להרגיע את הרוחות על מנת להימנע מן הצורך בנקיטת צעדים חריפים כלפי מפירי הסדר. אולם אם הדבר לא יעלה בידה, היא לא תהסס לנקוט בכל הצעדים הדרושים כדי להבטיח את הסדר ואת שלומם של הנוסעים בכביש זה.

מפקד מחוז ירושלים במשטרת ישראל ניצב חיים אלבלדס אינו רוצה להכניס את ראשו למחלוקת הניטשת בין הציבור הדתי החילוני בעיר והוא בהחלט מעוניין לשמור על צורך תקשורת פתוח עם ראשי הציבור החרדי כפי שהשתדל לעשות מאז שנכנס לתפקידו. אולם יחד עם זאת מגיי וגמזו עמו לדכא את המהומות בעודן באיבן ולא לאפשר מהדרורה חדשה של כביש רמות.

סגן ראש עיריית ירושלים הרב מאיר פרוש אמר כי כבר לפני חמש שנים, שעה שוועדת התכנון והבניה דנה בתוכנית התוואי של הכביש, הביע את התנגדותו לתוכנית המסיבי שההתנגדות נובעת מהעובדה שקטע מהכביש עובר בסמוך לשכונות הדתיות דהר זה, כך הסביר, עלול לגרום למתחים ניתוקים. כבר אז, כך הוא אומר היום, ביקש לשנות את התוואי למנוע בעתיד מריבות וויכוחים.

מדבריו של הרב פרוש עולה כי תוכנית הכביש היתה ידועה לו וליתר ראשי הציבור החרדי, גם הביצוע בשטח היה בהחלט ידוע להם. אם כך, נשאלת השאלה, מדוע מלאו פיהם מים במשך כל התקופה הארוכה הזו, מדוע לא הזעיקו אז שמים וארץ על מנת לסכל את התוכנית שעלולה היתה להיות גורם למכשול ביחסים שבין הציבור הדתי החילוני בעיר. יתכן שאם היו נאבקים נגד אישורה של התוכנית לא היה כל מקום היום לאיומים במלחמות ובמאבקים אלימים כפי שהיינו עדים להם בשבת האחרונה.

היום, כשהכביש כבר סלול ספק רב אם יש עוד טעם במאבקים שהתועלת שלהם מוטלת בספק אולם הנזק שהם עלולים לגרום הוא רב וחמור.

קמב"ץ העדה החרדית

הציבור החרדי צריך לזכור עוד דבר בטרם הוא מתייצב מאחורי "קמב"ץ המבצעים" של העדה החרדית יהדה משיהוב. משטרת ירושלים עסוקה בבעיות בטחוניות המחייבות ריתוק הכוחות ולא זה הזמן להסיח את דעתה מן העיקר. לציבור נרמה אולי שהאינתיפאדה רעכה במידה מסויימת, אך במשטרת ירושלים יודעים שהגולים עדיין לחשות מתחת לפני השטח ומידי פעם אנו עדים לאזהרתם בכתובים תמורים־המחייבים עמידה על המשמר וסיכול המזימות והזדונות של הפורעים הערביים. גם את זאת יש מתכוונים המהומות בכביש המריבה לקחת בחשבון.

המפכ"ל מסוייג ממלחמות השבת

מאת שאול שיף

מפכ"ל המשטרה, רב־ניצב יעקב טרנר, לוקח אישית קשה מאד את המגמות המשבת, כאשר שוטרים ביניהם שומרי־מסורת רבים נאלצים להתעמת עם יהודים חרדים.

המפכ"ל עצמו שגדל בבית של הורים שומרי שבת ומסורת, מחפש דרכים ביצד למנוע את המיפגוש הקשה הזה בין שוטרים לבין תושבי "מאה שערים", המבקשים להדהיק חילול שבת מביתם.

ואכן הכל מודים, כי הכביש החדש המחבר בין מרכז ירושלים לבין השכונות הצפוניות של העיר עובר קרוב מדי לשכונה שתשעים ותשעה אחוז מתושביה מקפידים על שמירת־השבת.

בפורום מצומצם שאל המפכ"ל כמה קושיות, שאיש לא ידע לענות עליהם. כיצד קורה הדבר – שאל רב־ניצב יעקב טרנר – שסוללים כביש רב־מסלולי בירושלים המיובלסטית במשך חודשים רבים, בסמוך לשכונה חרדית ואיש מבין הנציגים הדתיים בעיריית ירושלים ובוועדה המחוזית של ירושלים אינו מורה לבדוק, למחות, לערער על מיקומו? הוא תמה גם על תושבי השכונה החרדית שנמצאו מופגנות כאשר החלו בסלילת הכביש ובהתוויית מסלולו והמתינו עד שתיעשה המלאכה, יתחולל השבת ורק אז פתחו בהפגנות מחאה.

ראשי העדה החרדית שבבור השבת נוגע באמת ללבם, חייבים הסבר מדוע שתקו עד כה. שכן, אין מדובר פה בזבוב שצנח לבוס מין אלא בכביש רחב ממדים וי בשיר לילי הרעש גדול.

ההתפתחות הקשה שחלה בחודשים האחרונים ביחסים בין רחיים לחילוניים ובמיוחד עם הקיבוצים, עלולה להשיק גם על הפגנות השבת בירושלים. אנשי ר"צ – מפ"ם – קיבוצים – שינוי עלולים למצוא במקרה זה הזדמנות לפרוע חשבון מהציבור הדתי ומשטרת ישראל הנמצאת בתווך עשויה לשלם את מחיר המאבק האידאולוגי־תערוכתי בין הקבוצות וביניהן.

ביתתים בחוגים אחים בציבור הדתי המכונים ניטרליים את האפשרות לאזור אי־שקט דתיות מוסכמת שתעיק לראשות עיריית ירושלים. האישים הללו מוקים בקשקשת כי הציבור הדתי מדוות רוב בירושלים; ונוסף לכך את המצביעים המזדהים עם הליכוד והם לך רוב בטוח כדי ל"הרים" מכל מרקע מועמד שהוא, שיהיו לצרכי הציבור הדתי בירושלים עיר הקודש. ככל הידוע יש גם מימון רציני למטרה זו, במידה ויימצא המועמד המתאים. כמה מנהלי מוסדות החינוך כמועמדים אפשריים, אך לאחר שנתברר כי הם מזדהים בגלוי עם "דגל התורה", לא הזהל כלל במי"ם עמהם.

אין ספק, כי ניתן להגיע לחלוקת סמכויות ותיקים מוסכמת בין מרכיבי הציבור החדי בבירה ולהגיע להבנה בנושאים העקרוניים.

אחד האישים ששמו הזוכר אך טרם באו עמו בדברים הוא ר"ר יצחק רפאל, יו"ר "מוסד הרב קוק" ו"ר הרב מימון". לר"ר רפאל קשרים הדוקים עם הציבור החרדי על כל פלגיו והוא מקובל על הציבור החדי לאומי על כל מרכיביו. אף כי אינו צעיר, אין בכך כדי לפגוע ביכולתו למלא בהונה זו לפחות קדנציה אחת.

הוקרה מצד "המנהיגות החרדית"

הרב הראשי של חיפה, הרב שאר־ישוב כהן, וכה בביקורו הנוכחי בארה"ב לקבלות־פנים שמשתתפיהן איחדו את כל זרמי האורתודוקסיה שם.

הרב שאר־ישוב כהן יצא לארה"ב בשליחות המחלקה החדתית של הקק"ל לגייס כספים להכשרת קרקע לבנייה לעולים חדשים. הוא היתנה את יציאתו בשליחות מחלקה זו, בכך שהלק מהקרקע יוקצה מראש לבניית בתי כנסת ומקוואות. במשך עשרה ימים נשא 40 נאומים ר־13 שיעורים בהלכה בעיריה של ארה"ב.

בבלטימור, למשל, קיבלו את פניו כל חברי ועד הרבנים המקומי ובראשם הגר"י ויינברג, חבר מועצת גדולי התורה של אגו"י בארה"ב העומד בראש ישיבת "נר־ישראל" שבבלטימור. בשיקגו התארח אצל הגר"מ שורוך ראש בית הדין של הסתדרות הרבנים של אמריקה וכן עו"ידי זקן הרבנים של שיקגו, נשיא ביהמ"ד לתורה, הרב אשר צפתמן. ראשי היהדות החדירת בארה"ב נהגים בדרך כלל להבליט את היעדים מאידועים כאלה, אלא שהפעם חרגו ממנהגם, להפתעת המחלקה החדתית של הקק"ל.

ציוד חדיש לאיתור קבר

ציוד הראדאר משוכלל יוסק בקרוב לפולין כדי לאפשר בעיורנו את מקום קבורתו של אחד מארמו"רי החדות פולין הנודעים. באמצעי הארמו"ר שוקיים זה זמן רב על סוגיה זו של אימור הקבר במדויק, כדי שיוכלן להקים עליו אוהל ולאפשר לחסידי אומו"רות זו להשתחוה על קברו. באמצעי הארמו"ר יודעים בוודאות באיזה אימור קבור הארמו"ר זצ"ל, אך לא את המקום המדויק. הגיאולוגים טוענים, כי מאחר והמיבר באיתנה קבר בשטח מוגבל של 200 מ"ר, יעלה בידם לאתר את המקום בדייקנות בעזרת הציוד הנמצא בידם והמיבר בארה"ב ובקנדה. משפחת הארמו"ר אינה נותנת פרסום לחיפושיה האינה מתכוונת לעשות זאת, עד שיאותר הקבר ללא צל של ספק. בידי המשפחה צילומי אוויר של אזור בית העלמין [illegible]

הקול הערבי לא בכיסו של המערך

ח"כ נאווי מצלוחה (מערך) המכהן מגן יו"ר הכנסת, סבור, כי טועים אלה המכנים, כי הקול הערבי מוכתה אוטומטית למיפעל המערך, במידה ותנהג בחירה ישירה של ראש הממשלה. לטענת מצלוחה את רוב הערבים אינה מעניינת הסוגיה המפלגתית ואין היא בראש סדר העדיפויות שלהם. "אם המיפעל של הליכוד יהיה אמין ומשכנע כי יפעל לשיחזיק זכויות ולקידום תגאי החיים של האוכלוסיה הערבית – הוא עשוי לזכות בקולות רבים של ערבים".

נראה, כי השר ארנס מאמין אף הוא בתפיסה זו, והוא פועל בכל יכולתו, במסגרת כהונתו כשר המוזן, כדי למצוא מסילות ללבה של חלק לפחות מהאוכלוסיה הערבית בישראל.